

державної політики, спрямованої на розширення матеріально-технічної бази наукоємних виробництв, покращення їх фінансової бази тощо. Сьогодні існує значна кількість наукових доробок з проблематики наукоємності. Їх огляд засвідчує, що всі дослідники визначають необхідність розвитку наукоємного сектору економіки, але в той же час серед них спостерігається неоднозначне розуміння поняття наукоємності. А це породжує деяке спотворення інформації та її неможливість вірного використання при проведенні аналізу та прийнятті рішень.

Наукоємність – це один з показників, що характеризує технологію та відображає ступінь її зв'язку з науковими дослідженнями та розробками. Враховуючи зазначене, необхідно погодитись з точкою зору російських науковців А. Н. Авдулова та А. Н. Кулькіна [1] щодо сутності наукоємної технології, якою доцільно вважати ту технологію, що включає в себе об'єми досліджень і розробок, які перевищують середнє значення цього показника технологій у певній галузі економіки. Крім того, наукоємність являє собою показник, що відображає рівень наукової забезпеченості та використання у виробничих процесах, підприємницькій чи іншій діяльності науково-дослідних, проектно-конструкторських, інжинірингових розробок, інших інноваційних розробок і винаходів, який вимірюється питомою вагою витрат, вкладених у науково-технічні проекти чи наукові розробки в ціні продукції (вартість робіт чи послуг) або ж це рівень витрат на наукові дослідження та розробки в загальних витратах на виробництво певної продукції.

Сутність дефініції «наукоємність» слід визначити як показник, що характеризує ступінь наукового забезпечення та використання у виробництві наукових розробок, який відображає економічну пропорцію між науково-технічною та інноваційною діяльністю та виробництвом.

Виділяють три методи оцінки наукоємності. За першим методом наукоємність визначається як відношення витрат на НДДКР: до вартості конкретного виробу (або обсягу продажів), до вартості виробленої продукції (або обсягу її продажів) або до величини валового внутрішнього продукту (або національного доходу). У відповідності до другого методу наукоємність визначається як відношення чисельності зайнятих у сфері НДДКР інженерів і наукових працівників до загальної кількості зайнятих у цій галузі (наукоємність праці) [4]. Третій метод виміру наукоємності – ресурсний, що був запропонований у роботі П. А. Кульвевцем [2]. Врахування існуючих критеріїв і методів потребує узагальнення наявних наукових підходів до визначення поняття «наукоємність продукції». По-перше, наукоємність продукції – це показник, що відображає міру зв'язку з науковими дослідженнями та розробками. По-друге, наукоємність продукції – це критерій визначення міри участі науки у виробництві певної продукції. І по-третє, наукоємність продукції – це показник, який характеризує ступінь наукового забезпечення та використання у виробничих процесах і господарській діяльності науково-дослідних, проектно-конструкторських та інжинірингових розробок і винаходів, що визначається питомою вагою витрат, понесених на науково-технічні розробки в ціні виробленої продукції. Узагальнюючи вище зазначене, доцільно наукоємність продукції визначити як міру як міру наукового забезпечення та використання наукових розробок при виробництві продукції суб'єктами господарювання.

Література: 1. Авдулов А.Н. Наукоёмкие технологии их роль в современной экономике [Електронний ресурс] / Авдулов А. Н., Кулькин А. М. – Режим доступу: http://w3.rfbr.ru/default.asp?doc_id=5767. 2. Кульвевец П. А. Наукоёмкость производства и труда: Аналит. обзор [Текст] / П. А. Кульвевец. – Вильнюс: ЛитНИИИТИ, 1985. – 48 с. 3. Узун Д. Д. Исследование границ области применения показателя наукоёмкости [Текст] / Д. Д. Узун // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2010. – №4 (12). – С. 39-47. 4. Федоров С. Ф. Сущность и специфические особенности наукоёмких отраслей [Текст] / С. Ф. Федоров // Креативная экономика. – 2009. – № 12 (36). – С. 50-53.

Довженко О.А.,

*студент 4 курсу факультету правознавства Національної академії внутрішніх справ,
м.Київ, Україна*

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ МАЛОГО ІННОВАЦІЙНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

За період з 1994 по 2009 роки в Україні мало місце падіння інноваційної активності підприємств майже у 2,5 рази, а саме: з рівня 26 % у 1994 році до рівня 10,7 % у 2009 році.

Вирішення проблеми низького рівня інноваційної активності підприємств потребує, у тому числі, їх ефективної державної підтримки. Тому, метою даної роботи є пошук оптимальних шляхів вирішення проблеми низької інноваційної активності підприємств на основі використання формально-юридичного методу та методу системно-структурного аналізу шляхом розгляду питання державної підтримки суб'єктів малого підприємництва як основи сучасного інноваційного розвитку України.

На сьогодні основою вітчизняного законодавства в галузі інновацій є Закон України «Про інноваційну діяльність», який передбачає єдиний можливий механізм реалізації державної підтримки інноваційних підприємств, в тому числі малих, шляхом фінансування за рахунок коштів державного бюджету – через спеціалізовані державні небанківські інноваційні фінансово-кредитні установи (фінансова підтримка). Так, в статті 19 Закону України «Про інноваційну діяльність» визначено, що для здійснення фінансової підтримки інноваційної діяльності суб'єктів господарювання різних форм власності Кабінет Міністрів України за поданням спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності створює спеціалізовані державні небанківські інноваційні фінансово-кредитні установи. Постановою Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2011 р. № 1396 утворено Державну інноваційну небанківську фінансово-кредитну установу «Фонд підтримки малого інноваційного бізнесу» (далі – Фонд) з віднесенням її до сфери управління Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації України та затверджено її Статут. З огляду на пункт 5 Статуту, Фонд створений для реалізації інноваційних проектів суб'єктів малого підприємництва (малого інноваційного бізнесу).

Закон України «Про інноваційну діяльність» та Статут Фонду передбачають надання фінансової підтримки підприємствам, що впроваджують інновації, і поділяють її на 5 видів, а саме: повне безвідсоткове кредитування пріоритетних інноваційних проектів; часткове (до 50 %) безвідсоткове кредитування інноваційних проектів; повна чи часткова компенсація відсотків, сплачених суб'єктами інноваційної діяльності комерційним банкам та іншим установам за кредитування інноваційних проектів; надання державних гарантій комерційним банкам, що здійснюють кредитування пріоритетних інноваційних проектів; майнового страхування реалізації інноваційних проектів у страховиків.

Відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність» суб'єкту малого підприємництва для отримання державної підтримки необхідно зареєструвати інноваційний проект. Згідно з Порядком державної реєстрації інноваційних проектів і ведення Державного реєстру інноваційних проектів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2003 р. № 1474, суб'єкт інноваційної діяльності, який заявляє інноваційний проект на державну реєстрацію, подає до Держінформнауки, серед іншого, прошитий, пронумерований, засвідчений підписом і скріплений печаткою заявника інноваційний проект за встановленою формою та бізнес-план інноваційного проекту на паперовому та електронному носіях. Після чого суб'єкт інноваційної діяльності повинен укласти договір та оплатити проведення експертною установою наукової та науково-технічної експертизи інноваційного проекту відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну експертизу». І тільки у випадку позитивного висновку експертизи щодо відповідності проекту критеріям інноваційності заявник може отримати свідоцтво про державну реєстрацію інноваційного проекту. За мінімальними підрахунками вся процедура може тривати від 2 місяців, середньоринкова вартість складання бізнес-плану та оформлення інноваційного проекту фахівцями коштує приблизно 10 тис. грн., вартість проведення експертизи складе від 10 тис. грн. Відповідно до частини десятої статті 13 Закону України «Про інноваційну діяльність» державна реєстрація інноваційного проекту не передбачає будь-яких зобов'язань щодо бюджетного кредитування його виконання чи іншої державної фінансової підтримки. Закон також не передбачає жодних податкових та митних пільг чи преференцій для реалізації інноваційних проектів. До того ж, протягом останніх декількох років у державному бюджеті не виділялись кошти на надання фінансової підтримки суб'єктам інноваційної діяльності для реалізації інноваційних проектів. З урахуванням цього можна сказати, що норми Закону України «Про інноваційну діяльність», які визначають можливості державної підтримки реалізації інноваційних проектів на сьогодні не враховують інтересів суб'єктів малого підприємництва і не виконують свого основного завдання – стимулювання

інноваційної активності підприємств і збільшення питомої ваги інноваційного виробництва в економіці України. Яскравим прикладом цього є те, що станом на початок жовтня 2012 року відповідно до даних, розміщених на сайті Держінформнауки, в переліку чинних інноваційних проектів, що включені до Державного реєстру міститься лише 15 інноваційних проектів [11].

Скорочення кількості бюрократичних процедур для отримання державної підтримки для розвитку малого інноваційного бізнесу могли би сприяти збільшенню інноваційної активності в Україні. Так, дані аналітичної довідки Держінформнауки «Стан розвитку науки і техніки, реалізації пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та результати наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності та трансферу технологій у 2011 році» свідчать про те, що ефективність інноваційних витрат у 2011 році становила 3 грн/грн, тобто на 1 грн. інноваційних витрат припало 3,0 грн. реалізованої інноваційної продукції [10]. Для прикладу, за умови 50-відсоткового фінансування інноваційних проектів за рахунок державних коштів на суму 100 млн. грн. і 50-відсоткового співфінансування за рахунок залучених коштів з інших джерел загальний обсяг інноваційних витрат на проекти складатиме близько 200 млн. грн., що дасть можливість отримати приблизно до 600 млн. грн. реалізованої інноваційної продукції.

На мій погляд, дієвість механізму державної підтримки інноваційних проектів суб'єктів малого підприємництва може бути запроваджена шляхом скасування необхідності їх державної реєстрації і запровадження натомість іншого механізму – субсидіарного кредитування. Тобто, за умови якщо суб'єкт господарювання відноситься, відповідно до вимог Господарського кодексу України, до суб'єктів малого чи мікропідприємництва, має готовий до реалізації чи такий, що вже реалізується, інноваційний проект і отримав інвестиції на реалізацію цього проекту з інших джерел, ніж державний чи місцеві бюджети, йому може надаватись державна підтримка у вигляді безвідсоткового кредитування (на умовах інфляційної ставки) до 50 % вартості цього проекту. При чому, факт залучення інвестиції повинен підтверджуватись відповідними інвестиційними договорами, документами, що засвідчують внесення до статутного капіталу коштів інвестора, банківських документів, що підтверджують отримання суб'єктом господарювання коштів на реалізацію інноваційного проекту. Інноваційна складова таких проектів визначатиметься конкурсною комісією на підставі поданих документів, зокрема бізнес-плану проекту. За таких умов попереднє залучення приватного вітчизняного чи іноземного інвестора буде запорукою того, що проект є потенційно конкурентоспроможним на ринку та цікавим для приватного капіталу.

Література: 1. Господарський кодекс України - Відомості Верховної Ради України, 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144 (із змінами та доповненнями). 2. Закон України «Про інноваційну діяльність» - Відомості Верховної Ради України, 2002, № 36, ст.266 (із змінами та доповненнями). 3. Статут Державної інноваційної небанківської фінансово-кредитної установи «Фонд підтримки малого інноваційного бізнесу», затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2011 р. № 1396. 4. Аналітична довідка Держінформнауки «Стан розвитку науки і техніки, реалізації пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та результати наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності та трансферу технологій у 2011 році» <http://www.dkni.gov.ua/index.php/2010-09-14-09-33-59/2010-09-14-09-36-42> (дата доступу: 20.10.2012). 5. Перелік чинних інноваційних проектів, що включені до державного реєстру/ <http://www.dkni.gov.ua/index.php/2010-09-09-12-22-00/2011-04-15-11-50-40> (дата доступу: 20.10.2012).

Жук Н.І.,

*аспірант кафедри менеджменту у виробничій сфері ТНТУ ім. Івана Пулюя,
м. Тернопіль, Україна*

ІНВЕСТИЦІЇ В ПЕРСОНАЛ ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОСТІ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Ефективність управління і стабільний розвиток підприємства визначаються якісними характеристиками людського капіталу, формування і раціональне використання якого є метою здійснення кадрової політики будь-якого підприємства. Дослідження результатів діяльності вітчизняних машинобудівних підприємств та аспектів їхньої роботи з персоналом дають підстави зрозуміти, що соціально-економічний розвиток даної галузі неможливий без відповідного інвестування у людський капітал.